

Iskolapadból a frontvonalba

MADAI Sándor

A hallgatók a rendészeti felsőoktatásba is napjaink középiskoláiból érkeznek, más mikro- és makrokörnyezeti háttérrel, mint a korábbi generációk, s ez nyilván jelentős kihívást jelent. Szem előtt kell tartani, hogy a leendő tisztek képezik a frontvonalat, hiszen ahogy kezükbe kapják a diplomájukat, már másnap meg kell kezdeniük a szolgálatot. A szakmaiság mellett nagyon fontos a pszichológiai felkészítésük a napi kihívásokra, de a későbbi vezetői feladatokra is. További kihívás, hogy folyamatosan bővül a tananyag, és egyre több új tantárgyat kell beiktatni.

Mindenekelőtt, kérem, engedjék meg, hogy megköszönjem a megtisztelő felkérést és a lehetőséget, hogy néhány gondolatot megosszak önökkel a bűnügyi tudományok és a rendészeti felsőoktatási képzés kapcsolatáról. A rendészeti képzés szerepe, fontossága okán úgy vélem, hogy nem csak a területtel foglalkozók számára egyértelmű annak felsőoktatásban elfoglalt kulcspozíciója. A képzés személyi háttéréről szólva megállapítható, hogy a bűnügyi tudományok oktatói a Rendészettudományi Karon – személyes tapasztalatom okán is mondhatom –, magas színvonalon végzik oktató munkájukat, naprakész tudással látják el a hallgatókat. A tananyag egyetemi színvonalú, didaktika-ilag is kiemelkedően szolgálja a tananyag elsajátítását. Mind az általános részi, mind a külön részi tankönyv „belső termék”, azaz a kar oktatóinak közreműködésével születtek. Egyetértek Korinek akadémikus úrral: az egyetemmé válással szükségszerűen felmerülő tudományos elvárásoknak mielőbb meg kell felelni. Végiggondolva a kérdést, talán magyarázat lehet akadémikus úr felvetéseire, hogy a Nemzeti Közszolgálati Egyetem létrehozása szinte kész tényként érte a korábbi Rendőrtiszti Főiskolán oktatókat is. Így nem állt rendelkezésre elég idő ahhoz, hogy a kutatás és a tudomány szempontjából a kívánatos szintre érhessenek el – hiszen a korábbi főiskola más jogi keretek között működött, mint az NKE –, és nem hiszem, hogy a humán erőforrás hiánya magyarázná ezt.

Mielőtt néhány további gondolatot megosztanék önökkel, egy alapvető tényre hívnám fel a figyelmet. Elnök úr is, és Finszter professzor úr is említette: hozott anyagból dolgozunk. Valóban, de a felsőoktatás minden területe hozott anyagból dolgozik, és tudomásul kell venni, hogy ez a generáció nem az a generáció, amelyik 10, 20, 30, vagy akár 40 évvel ezelőtt a rendészeti felsőoktatásba bekerült. Facebook-generáció: gyakran nevezik így e korosztályt a társadalomtudósok. Teljesen más értékek mentén él, teljesen más közegben létezik, mint a korábbi generációk. A középiskolából érkezők – itt a nappali munkarendben részt vevő hallgatókról beszélünk, nyilván a levelezősöket ez nem érinti – ma már más mikro- és makrokörnyezeti háttérrel rendelkeznek, mint korábban.

Fontosnak tartanám a tisztképzés kapcsán annak tudatosítását, hogy a leendő tisztek képezik a frontvonalat, hiszen ahogy kezükbe kapják a diplomájukat, már másnap vagy harmadnap meg kell kezdeni a szolgálatot. Véleményem szerint nem az az alapvető probléma, hogy a képzés befejezése és a szolgálat megkezdése között rövid idő telik el, hanem az, hogy gyakran a „mély vízbe” kerülnek, s szinte nulla akklimatizálódási idő áll rendelkezésükre ahhoz, hogy megszokják az új légkört. Ők szembesülnek elsőként – de mindenesetre az elsők között – a jogsértésekkel, s találkoznak az állampolgárokkal. Már többen is említették az előadók közül: ez az első benyomás, amely az állampolgárokat éri a rendőr tevékenységével kapcsolatban, ezért meghatározó lesz, nemcsak az adott rendészeti szerv, hanem az egész állam vonatkozásában is.

Az emberi tényezők kapcsán még egy dolgot szeretnék hangsúlyozni. Az iskolapadból a frontvonalba kerülő ifjú tisztek lesznek az elsők, akik a jogsértésekkel, a sértetekkel, az elkövetőkkel találkoznak, így mind emberi oldalról, mind szakmai oldalról felkészültnek kell lenniük. Az emberi tényező kapcsán nélkülözhetetlennek tartom a pszichológiai felkészítés – napjainkban sajnos hiányzó – alapjait. Nem a pszichológia tárgy oktatásáról beszélek – erre természetesen sor kerül –, hanem az egyéni pszichológiai foglalkozásokat hiányolom. Tudom, hogy néhányan most felhorkannak, hiszen ez is pénz-, idő- és energiakérdés. De ne feledjük, hogy az élet számos területén előtérbe kerül a pszichológiai felkészülés. Gondoljunk csak a legutóbbi ötkarikás játékok kapcsán olimpiai bajnok sportolóinkra! Közülük nem egy hangsúlyozta, hogy a pszichológiai felkészülés nélkül szinte biztos, hogy nem érte volna el azt az eredményt, amit elért. Nem gondolnám, hogy ez a pszichológiai tréning megkerülhető lenne egy olyan tömény stresszel járó hivatás kapcsán, mint a rendészeti ágazat bármely területe.

A pszichológiai képzés mellett hiányolom még a hallgatók esetén a „vezetőtudat” erősítését. Sok hallgató nem fordít kellő figyelmet – saját bevallása szerint – a bűnügyi tudományokra, mivel jobban érdeklik a taktikai fortélyok – talán ez még a szakma meglévő varázsa –, amelyek nem nélkülözhetőek ugyan egy leendő tiszt számára, de a szakközpiskolában kiválóan elsajátíthatók, és elegendő is lenne az azzal a végzettséggel betölthető beosztáshoz. A karról kikerülő ifjú tisztek mindannyian – előbb vagy utóbb – vezető beosztást fognak betölteni a szervezeten belül. Ezt a tényt, az erre való felkészítést hangsúlyozni kellene, és ebbe még több energiát kellene fektetni. Tudomásul kell venni, hogy a bűnügyi tudományok azért is fontosak, mert vezetőként kizárólag akkor tudnak megfelelni a velük szemben támasztott és számtalan oldalról érkező elvárásoknak, ha szakmai tudásuk kiemelkedő. E szakmai tudás alapja pedig a bűnügyi tudományokban rejlik. Nyilvánvaló egyébként, hogy a vezetőtudat erősítésével kapcsolatban számtalan motivációs eszköz áll az oktató rendelkezésére „a simogatástól a korbácsig”, bár nem gondolom, hogy egy felnőtt embert az általa választott és élethivatásának kitűzött pályára „korbáccsal” kellene orientálni. Saját maguknak kellene felismerniük, hogy bűnügyi tudományokból fognak élni, és gyakorlatilag ez a tudomány, ez a tárgy fog a munkájukba életet lehelni. Ennek kapcsán meg kívánom még jegyezni: jelentősen növelni lehetne a bűnügyi tudományok óraszámát is. Elhangzott: a Bűnügyi Tudományok Intézetén belül négy tanszékről van szó. Van, ahol kedvezőbb a helyzet,

és van, ahol kevésbé. Én az anyagi jogi oktatás kapcsán mindenképpen indokoltnak tartanám az óraszám növelését. Az óraszámnövelés kapcsán indokolt lenne – nyilván a végfelhasználók hozzászólásaira figyelemmel – utalni belügyminiszter úr feladatszábasára, aki meghatározta, hogy a rendelkezésre álló órakeret legalább 20%-ában gyakorlati problémák megoldása kerüljön szóba, tehát a gyakorlati problémák elemzése még nagyobb mértékben képezze a tananyag részét. Ez helyes, s én még nagyobb százalékot is elvárnék, azonban az óraszám nem teszi ezt lehetővé. Az óraszám növelésének nyilvánvalóan a státuszok növelésével is együtt kellene járnia, hiszen a jelenlegi létszám nem alkalmas arra, hogy az emelt óraszámban elássa ezt a feladatot.

További észrevételem, hogy a rendészeti felsőoktatásba is beszűrődött sajnos a jogászképzésben is meglévő szemlélet: folyamatosan bővülő tananyag és egyre több új tantárgy. Úgy érzem, hogy a felsőoktatásban megfigyelhető hangsúlyváltások nem érintik kedvezően a bűnügyi tudományok oktatását. Természetesen nem arról van szó, hogy az új tudományos eredményeket nem kell beépíteni az oktatásba, hanem arról, hogy az új eredményeket megszűrve kell beépíteni, és a meghaladott tananyagot ki kell zárunk az oktatásból. Nyilván elsősorban a büntetőjogi tanszékről beszélek, nem találunk ki új tantárgyakat, új jogszabályok sem születnek a régi mellé – legfeljebb helyette –, amelyekkel még bővíteni kellene az ismereteket, a tananyagot. A bűnügyi tudományok tehát nem növelik a hallgatói terheket, viszont más tantárgyak bővülése gyakorta megy a bűnügyi tudományok rovására. El kellene gondolkozni, ha nem is feltétlenül a tantárgyi racionalizáción – de akár azon is –, és nyilván nem a bűnügyi tudományok területén, hanem olyan tárgyak kapcsán, ahol látszik szelektálási lehetőség. Nincs ugyanis idejük a hallgatóknak, hogy annyira elmélyedjenek a bűnügyi tudományokban, mint amennyire a leendő munkájuk megkívánná. Még egy dolgot szeretnék említeni. Érintettem, hogy más a hozott anyag, mint korábban, és ebben nálam jóval tapasztaltabb kollégák is megerősítettek. El kell azonban gondolkozni, hogy a végfelhasználónál – jelen esetben a rendvédelmi szervekről beszélek – vajon minden rendben van-e. Többen említették már, hogy a gyakorlati problémákat vissza kellene csatolni az oktatásba. Jelenleg ez nem igazán olyan mélységben működik – bár kétségtelenül igaz, hogy vannak pozitív példák is –, mint ahogy akár a hallgatók, a kar oktatói, vagy akár a rendészeti szervek elvárják. Ez pedig kizárólag a még szorosabb szakmai kooperáción múlik.

Végezetül – az előbbiekkal összefüggésben – nem lenne talán haszontalan azon sem elgondolkozni, hogy a bírói és ügyészi szakmához megkövetelt öt éves jogi képzés mellett vajon elegendő-e az, hogy a frontvonalban harcolók csupán három éves képzésben részesülhetnek.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

SUMMARY

From school directly to the frontline

MADAI Sándor

Our students coming to study law enforcement from current secondary schools with their different micro- and macroenvironmental background, are more significant challenge than it used to be with the previous generations. We have to take into consideration that our future officers represent the front line, as they start their service right after graduation. Besides professionalism, their psychologic training is of major importance in order to prepare them to cope with the daily challenges as well as with the requirements of their future executive tasks. The permanently expanding curriculum due to which new subjects are to be initiated, is a further challenge.